

Студент 6 курсу
факультету міжнародних економічних відносин ХНЕУ

НАПРАВЛЕНІСТЬ ДЕРЖАВНОЇ ГРОШОВО-ФІНАНСОВОЇ ПОЛІТИКИ НА РИНКОВИЙ ТА БАНКІВСЬКИЙ СЕКТОРИ

Анотація. Проаналізовано відносні переваги направленості державної грошово-фінансової політики на ринковий або банківський сектори економіки та зроблено авторський висновок щодо обґрунтування її вибору.

Аннотация. Проанализированы относительные преимущества направленности государственной денежно-финансовой политики на рыночный или банковский секторы экономики и сделан вывод касательно обоснования ее выбора.

Annotation. Relative advantages of state bank-oriented and market-oriented monetary and financial policies were analyzed and conclusion regarding the justification of the choice of orientation was made.

Ключові слова: фінанси, політика, грошово-фінансова політика.

Протягом понад століття вітчизняні та закордонні економісти не можуть дійти до спільної думки з приводу направленості грошово-фінансової політики держави на ринковий або банківський сектор і продовжують аналізувати відносні переваги даних напрямів. Проблема вибору направленості державної грошово-фінансової політики на ринковий або банківський сектори є актуальною для дослідження тому, що її вирішення сприятиме покращенню добробуту населення України та стабілізації економіки в цілому.

Вирішення питання вибору напрямку державної грошово-фінансової політики покладено в основу предмета досліджень багатьох науковців, зокрема таких закордонних учених, як: Ф. Аллен, Дж. Барт, Ст. Блек, Д. Гейл, Г. Гортон, Р. Лавин, К. Меєр, Ф. Модігльяні, М. Портер, Е. Фогель, російських учених: В. М. Родіонова, Дробозіна Л. А., Райзберг Б. А., Лозовський Л. Ш., Стародубцева Е. Б., вітчизняних учених: Опарін В. М., Федосова В. М., Львовчкін С. В., Романенко О. Р., Кудряшов В. П., Грідчина М. В., Захожай В. Б., Василик О. Д., Безгубенко Л. І., Крупки М. І. та ін.

Метою даної роботи є оцінка доцільності вибору направленості державної грошово-фінансової політики на ринковий або банківський сектори.

Об'єктом дослідження є грошово-фінансова політика як система заходів у сфері грошового обігу та кредиту, що направлені на регулювання процентної ставки, норм обов'язкового резервування, операцій з цінними паперами на відкритому ринку, імпорту та експорту капіталу, рефінансування банків та золотовалютних резервів.

Предметом дослідження є сукупність економічних відносин, які виникають у процесі формування державної грошово-фінансової політики з метою забезпечення сталого розвитку національної економіки.

Сьогодні грошово-фінансова політика має життєво важливе значення для розподілу ресурсів. Завдяки їй відбувається перерозподіл коштів між домогосподарствами, банківським сектором та підприємствами. Спираючись на різні ефекти діяльності банківського сектору і ринкового сектору на алокацію ресурсів, було виділено грошово-фінансову політику, направлену на банківський сектор, та політику, направлену на ринковий сектор.

Під ринково (капітало) направленою фінансовою політикою розуміють таку систему заходів, за якою капітальне інвестування та потреби виробництва зустрічаються безпосередньо на відповідних ринках та/або фондових біржах [1, с.263]. Прийнято вважати, що у цьому випадку, закон попиту і пропозиції є основним, на якому базується грошово-фінансова політика. На противагу цьому, коли банки (або інші фінансові установи, що надають аналогічні послуги, незалежно від того, чи вони тісно пов'язані з банками) керують процесом руху капіталу в якості так званих "фінансових посередників", виникає грошово-фінансова політика, що направлена на банківський сектор [2, с. 127]. У цьому випадку, механізми які виникають, можуть функціонувати врозрід з принципами ринкових законів.

Особливістю питання направленості грошово-фінансової політики на ринковий або банківський сектори є те, що вона знаходиться на перетині двох абсолютно різних дисциплін – корпоративних фінансів і економіки розвитку – і двох різних підходів. Кожна з цих дисциплін відображає суперечливі підходи до даного питання. Багато економістів (серед яких Ф. Аллен і Д. Гейл) стверджують, що розвиток інвестицій є ключем до зростання, але набагато більше корпоративних фінансів надходить від банків, ніж від участі в торгівлі, навіть на найбільш розвинених ринках [3]. Цей погляд відображає незначну частку ролі ринків порівняно з банками у сприянні економічному зростанню. Крім того, багато економістів зазначають, що розвиток ринків може дестабілізувати економіку з негативними наслідками для розвитку. Таким чином, традиційна економіка фокусується на розвитку банківського сектору. У свою чергу, з точки зору традиційних теорій корпоративних фінансів ринковий сектор розглядається як альтернативне джерело фінансування (за Ф. Модігльяні) [4, с. 218].

На погляд автора, проблема полягає не лише у виборі направленості грошово-фінансової політики на ринковий або банківський сектори, а у створенні середовища, в якому банківський сектор і ринковий сектор забезпечуватимуть базові фінансові послуги.

Серед аргументів на користь направленості грошово-фінансової політики на банківський сектор можна виділити те, що фінансові посередники можуть знизити витрати на придбання та обробку інформації про фірми та керівників і тим самим поліпшити розподіл ресурсів. Також фінансові посередники можуть полегшити поділ ризиків за рахунок зниження операційних витрати та сприяти мобілізації заощаджень за рахунок економії на операційних витратах

шляхом подолання інформаційної асиметрії. Прихильники цього напряму вважають, що рівень фінансового посередництва має великий причинний ефект на довгострокові економічні показники.

Добре функціонуючі фондові ринки можуть стимулювати придбання і розповсюдження інформації. Агенти ринків можуть мати більше стимулів для ефективного розподілу ресурсів у дослідженні фірми, тому що легше отримати прибуток від цієї інформації. Фондові ринки можуть стимулювати більш ефективний корпоративний контроль шляхом сприяння поглинанням. Також розвинені ринки цінних паперів можуть допомогти мобілізації ресурсів. Дані аргументи підтверджують думку, що орієнтація грошово-фінансової політики на ринковий сектор прискорює економічне зростання.

До аргументів на користь ринкового сектору можна віднести проблемні аспекти ринкового сектору. Посередники банківського сектору можуть мати значний вплив на фірми і цей вплив може бути негативним. Наприклад, коли банки володіють важливою, внутрішню інформацію про фірми, вони можуть стягувати ренти з фірм, тобто фірми повинні платити за більш широкий доступ до капіталу. З точки зору нових інвестицій, банки можуть отримати більше очікуваних майбутніх доходів від фірми (ніж при ринковій направленості). Ця здатність отримувати частину очікуваного прибутку від потенційно вигідних інвестицій може зменшити мотивованість фірм для проведення інновацій, вигідних для підприємства. Хоча банки можуть бути ефективним завдяки усуненню дублювання збору та обробки інформації, яка може бути корисною, банк може бути неефективним у нестандартних умовах. Іншим аргументом на користь ринкової направленості є те, що банкіри можуть діяти у своїх власних інтересах, можуть вступати у змову з фірмами проти інших кредиторів. Також ринкова направленість грошово-фінансової політики забезпечує більш широкий набір інструментів управління ризиками. Хоча направленість на банківську систему може забезпечити недорогі основні послуги з управління ризиками для стандартизованої ситуації, ринкова направленість забезпечує більшу гнучкість.

Отже, критичний аналіз існуючих підходів до направленості грошово-фінансової політики на ринковий або банківський сектори дозволив дійти до висновку, що державна грошово-фінансова політика має бути орієнтованою на ринковий сектор, по-перше, через те, що банківська система є похідною ринкової системи, по-друге, через більшу адаптивність фінансової системи за такої направленості, по-третє, через уникнення негативного впливу керівництва банків на показники функціонування фірм.

Наук. керівн. Сотніков В. І.

Література: 1. Frank J. Fabozzi. Capital markets: institutions and instruments / Frank J. Fabozzi, Franco Modigliani. – New Jersey : Prentice Hall, 2003. – 644 p. 2. Федосов В. М. Фінансова реструктуризація в Україні: проблеми і напрями : монографія / Федосов В. М., Опарін В. М., Львовичкін С. В. ; за наук. ред. В. Федосова. – К. : КНЕУ, 2002. – 387 с. 3. Шовкун В. Напрями реформування фінансової системи України / В. Шовкун // Фінанси України. – 1995. – № 1. – С. 41–47. 4. Дробозина Л. А. Финансовая система / Л. А. Дробозина, В. М. Родионова. – М. : ЮНИТИ, 2004. – 317 с. 5. Василик О. Д. Теорія фінансів / О. Д. Василик. – К. : НІОС, 2001. – 416 с. 6. Кудряшов В. П. Фінанси : навч. посібн. / В. П. Кудряшов. – Херсон : Олді-плюс, 2002. – 431 с. 7. Райзберг Б. А. Современный экономический словарь / Б. А. Райзберг, Л. Ш. Лозовский, Е. Б. Стародубцева. – М. : УИНФРА-М, 1999. – С. 479.